

Beoordeling vleermuiskastenplan koolmot

Notitie van de Zoogdiervereniging

Datum	24-5-2024
Projectnummer	2024-020-11
Projectnaam	Beoordeling vleermuiskastenplan koolmot
Opdrachtgever	CLM
Auteur(s)	A. van Woersem
Projectleider	A. van Woersem
Documentnummer	N2024003
Deze notitie kan geciteerd worden als	Woersem, A. van, 2024. Beoordeling vleermuiskastenplan Koolmot. Notitie N2024003. Zoogdiervereniging, Nijmegen

1. Inleiding

CLM is voornemens vleermuiskasten te plaatsen bij kooltelers. Het idee is dat vleermuizen kunnen helpen bij het bestrijden van de koolmot. Door extra verblijfplaatsen aan te brengen in de directe omgeving van deze koolvelden kunnen vleermuizen deze locaties makkelijker bereiken. Daarnaast bieden de kasten vleermuizen ook de mogelijkheid om tijdens nacht even te rusten. In deze notitie zijn voor twee deelnemers een aantal locaties in beeld gebracht waar mogelijk kasten kunnen worden geplaatst.

2. Algemeen

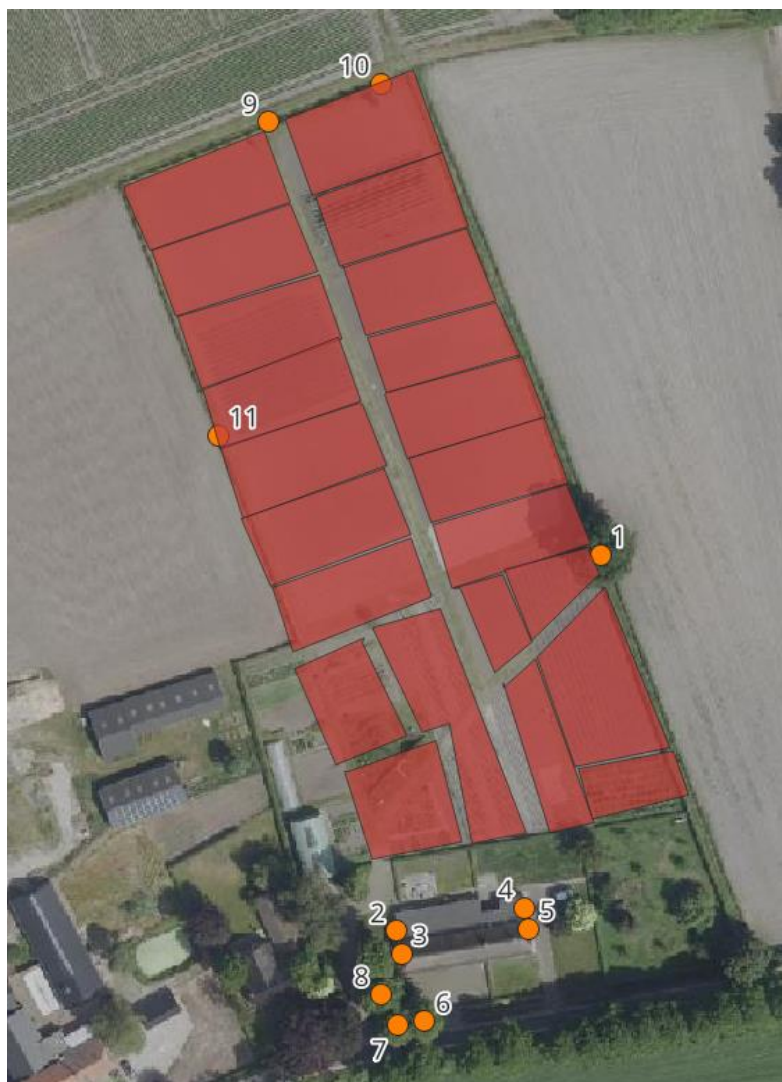
Per deelnemer worden er bij voorkeur minimaal 4 à 5 kasten geplaatst, maar liever nog 7 à 8. Vleermuizen hebben namelijk een netwerk aan verblijfplaatsen nodig. Hoe gevarieerder het aanbod van (nieuwe) verblijfplaatsen, hoe groter de kans dat deze kasten in gebruik worden genomen. Het duurt vaak wel enige tijd voor vleermuiskasten in gebruik worden genomen, want ze moeten ze wel eerst ontdekken. Daarnaast worden de meeste kasten slechts een beperkte periode van het jaar gebruikt en wordt de aantrekkelijkheid van een gebied voor vleermuizen niet alleen bepaald door de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen.

Enkele algemene belangrijke punten bij het plaatsen van kasten:

- a. De kasten moeten goede vrije aanvliegruimte hebben. Er mogen geen takken binnen 2 meter onder de kast zitten. De meeste soorten laten zich uit de kast vallen om snelheid op te bouwen alvorens weg te vliegen. De platte kasten worden liefst open op een kale stam geplaatst. Soms moet men daarvoor wat kleine takken wegzagen.
- b. Voor de bolle kasten is het iets minder kritisch dat deze volledig vrij hangen. Deze worden gebruikt door onder andere grootoorvleermuizen, deze hebben een ander vlieggedrag en kunnen zich iets beter door takken heen verplaatsen.
- c. Let erop dat er nooit zijtakken direct boven of naast de kast zitten. Hierop kunnen predatoren (zoals katten en marters) gaan zitten waarvandaan ze de uitvliegende vleermuizen vangen.
- d. Zeker de platte kasten hang je minimaal 3 meter boven de grond, maar liever nog op een meter of 5 a 6.
- e. Plaats de kasten in verschillende windrichtingen in verband met de temperatuur (door instraling van de zon). Varieer daarbij in alle windrichtingen, maar als men maar weinig kasten plaatst moeten de meesten op zuid of zuidwest gericht zijn.

3. Locatie Bijzonder Brabants, Deurne

3.1. Overzichtskaart

Figuur 1. Overzichtskaart met alle locatienummers van Bijzonder Brabants.

3.2. Locatienummer 1

De boom midden op het veld is zo op het oog een geschikte locatie. Ons voorstel is om zowel een platte als een bolle kast op te hangen, of platte kasten die ook voor iets grotere soorten geschikt zijn (geschikte types worden hieronder beschreven).

Geschikte kasten zijn:

- 2x VK WS 016 van Vivara Pro
- 1x VK WS 016 en 1x VK WS 08 van Vivara Pro
- 1x ANS-4 en 1x ANS-1 van Veldshop
- 2x Ans-1 van Veldshop.

3.3. Locatienummer 2 en 3

2 kasten plaatsen in de bovenhoeken, net onder het riet (zie foto 1). Hiervoor kunnen platte kasten worden gebruikt. De kasten van model ANS-1 van Veldshop lijken me het meest geschikt. En deze vallen niet heel erg op en zijn makkelijk te plaatsen.

Figuur 2. Locaties kasten westzijde.

3.4. Locatienummer 4 en 5

Platte kasten in de bovenhoeken, net onder het riet (zie foto 1). Hiervoor kunnen platte kasten worden gebruikt. De kasten van model ANS-1 van Veldshop lijken me het meest geschikt. En deze vallen niet heel erg op en zijn makkelijk te plaatsen.

Figuur 3. Locaties kasten oostzijde.

3.5. Locatienummer 6, 7 en 8

Kasten in bomen langs de weg. De Breemortelweg zal (kijkende naar de ligging van de bomenrij in het landschap) waarschijnlijk ook een vliegroute van vleermuizen zijn. Door ook kasten in die vliegroute te plaatsen, is de kans groter dat deze sneller worden ontdekt en in gebruik worden genomen. Omdat de bomen nogal grillig ogen zou de ANS-1 kast van Veldshop hier goed gebruikt kunnen worden. Let hier goed op de algemene adviezen voor het plaatsen: voldoende vrije ruimte, geen takken, hoog genoeg, etc.

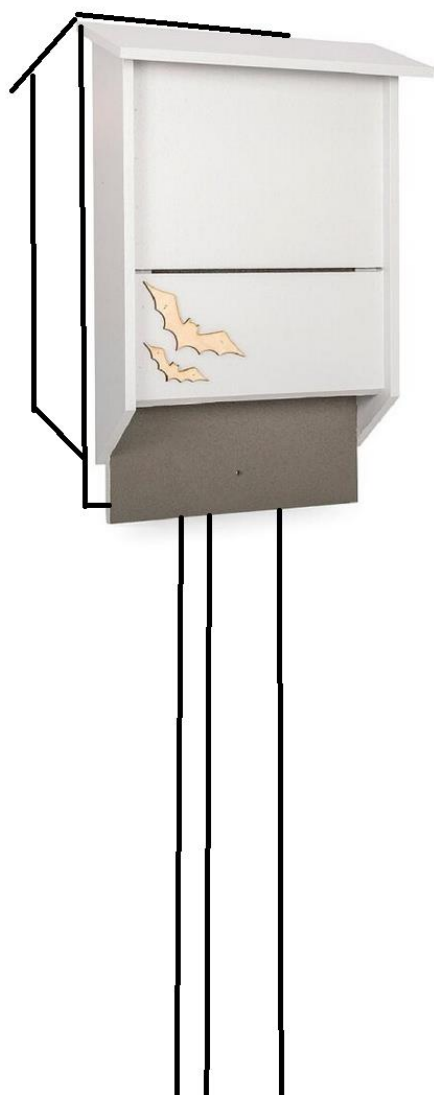
Figuur 4. Kasten in bomen Breemortelweg.

3.6. Locatienummers 9, 10 en 11

Eventueel kunnen er ook langs de randen van het veld kasten op palen worden geplaatst. Dit is wel moeilijker en duurder om te plaatsen. De mooiste kasten zijn de “echte” paalkasten zoals de VK SK 06 van Vivara, maar die liggen buiten het budget. Een goedkoper alternatief is het plaatsen van 1 of 2 houten platte kasten aan een paal. Bijvoorbeeld 2x VK MP 08 (lange schroef dwars door de kast heen boren, voorzichtig aandraaien). Of 1x de grotere VK MP 09, dan zeker een dikke paal nemen en vooraf controleren hoe je die kan bevestigen aan de paal.

De onderzijde van de kast moet minimaal 3m boven maaiveld. De paal moet dan ongeveer 5m zijn en waarschijnlijk 12x12 cm (grondboor minimaal 18) of 10x10 cm (grondboor minimaal 15).

Let er bij de plaatsing op dat die paal uiteindelijk niet in de weg zit voor landbouwvoertuigen met uitstekende armen etc. Zie hieronder een impressie van hoe de kasten moeten worden bevestigd.

Figuur 6. Bevestiging dubbele paalkasten.

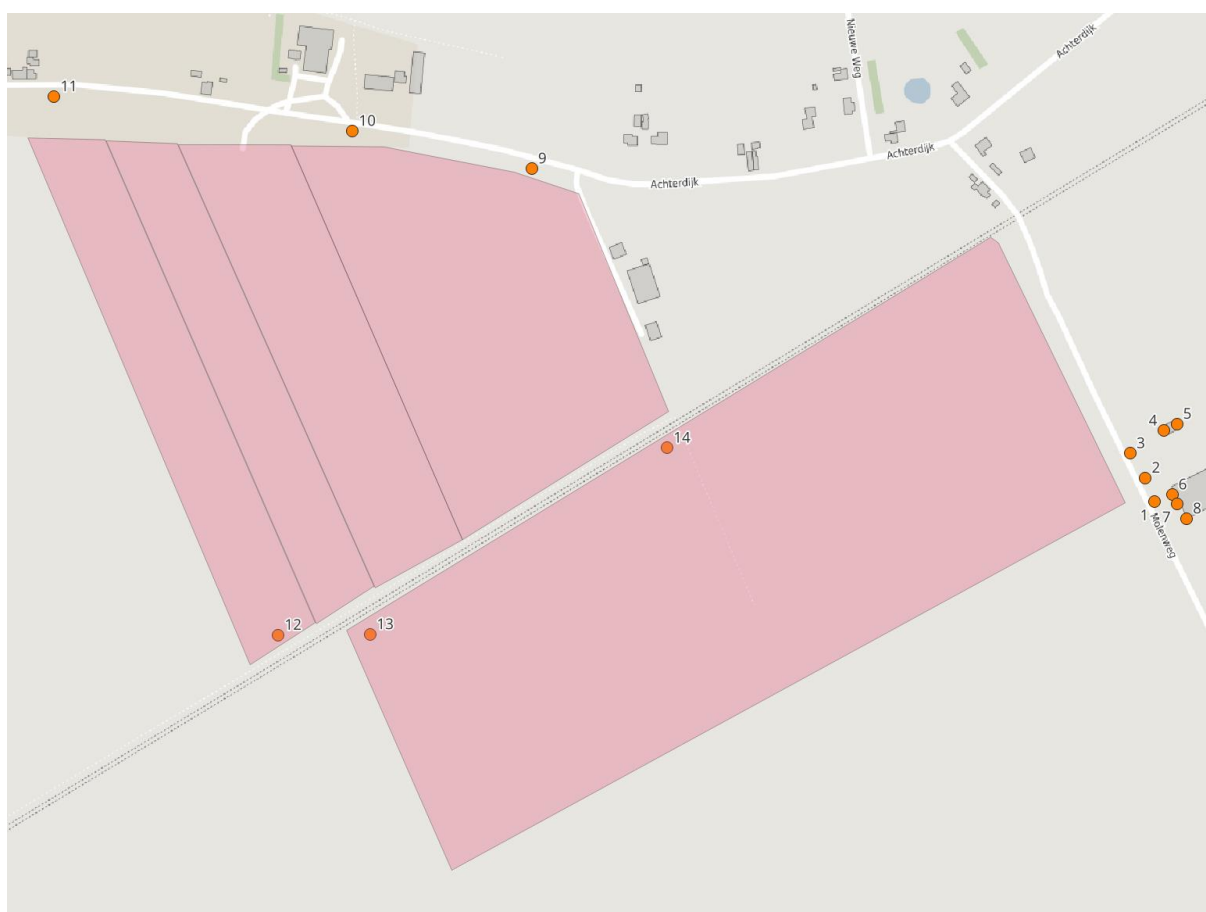
Figuur 5. Mogelijke locaties paalkasten.

4. Locatie BioTrio, Langeweg

4.1. Algemeen

Het veld ligt wel heel erg open. Vleermuizen hebben eigenlijk wel iets van geleidende structuren nodig om op te kunnen oriënteren in het landschap. Ook voor andere natuurlijke predatoren zou een kleinschaliger landschap gunstiger uit kunnen pakken. Desalniettemin kunnen een paar kasten in deze omgeving dan wel snel een meerwaarde vormen, want er zijn nu nauwelijks plekken in de omgeving zichtbaar die als verblijfplaats kunnen dienen. Ook hier liever meerdere kasten plaatsen om zo een netwerk te creëren.

4.2. Overzichtskaart

Figuur 7. Overzichtskaart met alle mogelijke kastlocaties van BioTrio.

4.3. Locatienummer 1, 2 en 3, aan de bomen

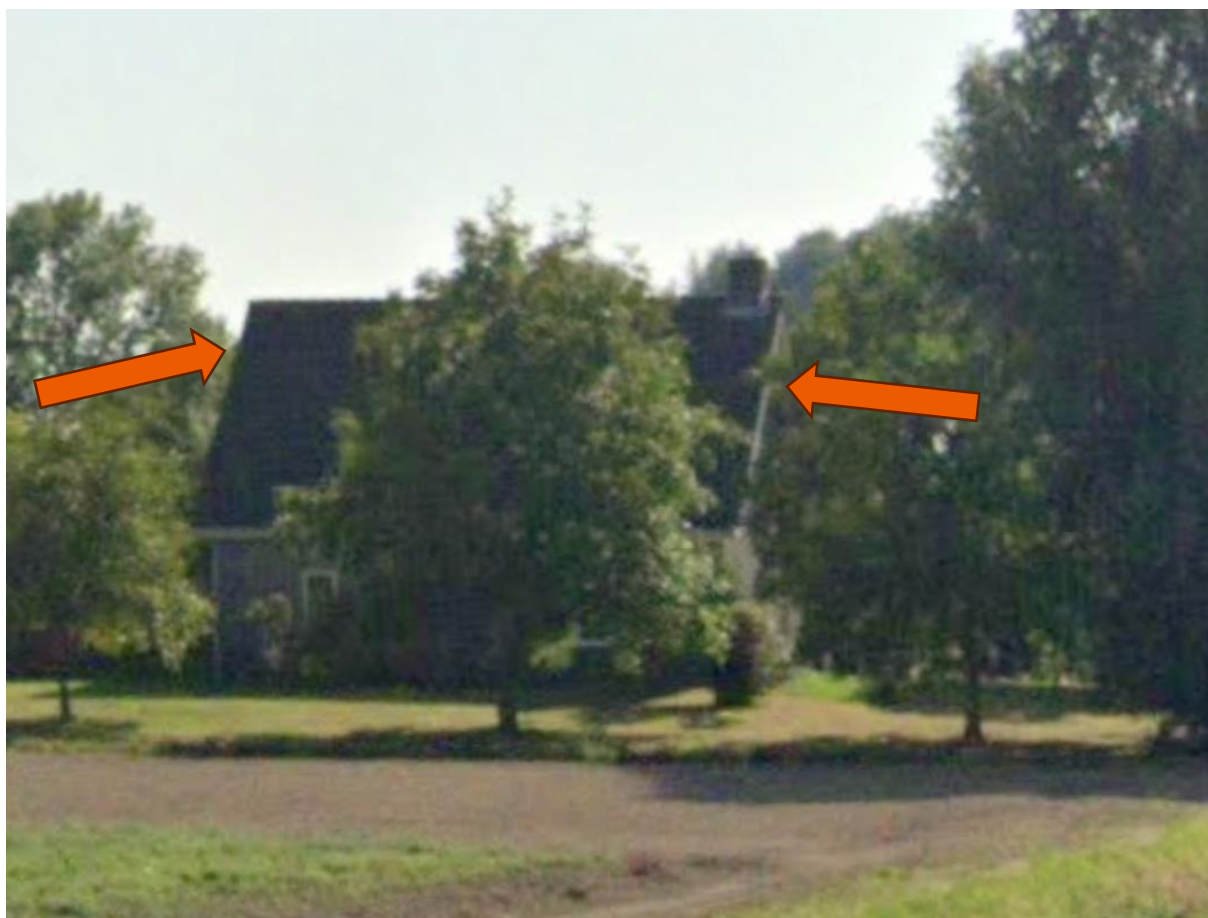
Vanaf de foto is het moeilijk in te schatten hoe hoog de kale stammen zijn, maar op het oog hoog genoeg voor het plaatsen van een 3-tal kasten. Als geschikt model kast kan ook hier de ANS-1 van Veldshop worden geplaatst. Wederom letten op plaatsing uit de buurt van zijtakken, voldoende vrije aanvliegruimte, verschillende windrichtingen, etc. Wel is de plaatsingshoogte hier belangrijker dan de windrichting. In dat geval de kasten vooral op zuid of zuidwest plaatsen.

Figuur 8. Kasten verspreid aan de bomen hangen. Indien mogelijk op meerdere windrichtingen.

4.4. Locatienummer 4 en 5, aan de woning

De woning zou een zeer geschikte plek zijn voor een platte kast. Liefst hoog aan de zijgevel, in de nok van het dak. Let er bij de plaatsing op dat die niet vlak naast een raam dat open kan (invliegers), boven een raam dat open kan (vanwege de keuteltjes), niet direct boven een deur of tafel (keuteltjes) en niet boven een buitenlamp die omhoog schijnt (houden ze niet van). De woning zou hier de beste plek zijn voor een kast die een groter deel van het jaar gebruikt kan worden. De muur buffert de warmte beter dan een boom. Bij voorkeur een iets grotere kast plaatsen zoals Vivara Pro VK MP 06 of model VK MP 09 (let op, 12 kg en best groot). In deze kast kan ook een (kleine kraamgroep gaan zitten. Of eventueel de kleinere VK MP 05 (zwart), VK MP 08 (lichtgrijs) of de houtbetonnen ANS-1 kast van Veldshop.

Figuur 9. Kasten hoog op de zijgevels onder de dakrand plaatsen.

4.5. Locatienummer 6, 7 en 8, aan de schuren

Ook aan de schuren kunnen kasten worden geplaatst. Het materiaal van de ondergrond maakt het wel wat lastig. Aan damwand en sandwichpanelen plaats je de kasten het beste met blindklinkmoeren. Daar is speciaal gereedschap voor nodig. Als het alleen dunwandige sandwichpanelen zijn hier alleen kleine platte kasten plaatsen. Bijvoorbeeld de ANS-1 (veldshop) of de houten VK MP 05 (Vivara pro).

Figuur 10. Locatie van kasten aan de schuur. Let op luchtlaten en lawaaibronnen.